

Folkpensionsbelopp år 1965

Olika slag av folkpensionsförmåner

De folkpensionsförmåner, som enligt gällande lagstiftning kunde utgå under år 1965, voro följande:

ålderspension
förtidspension (sjukbidrag)
änkepension och
barnpension samt
vissa tilläggsförmåner.

Tilläggsförmånerna voro följande:

barn tillägg
invaliditetstillägg
hustrutillägg och
kommunalt bostadstillägg.

Dessutom kunde till person, som icke åtnjöt någon form av folkpension, i vissa fall utgå s k invaliditetsersättning samt för vissa barn under 16 år vårdbidrag i form av invaliditetsersättning.

Beträffande ålderspensionen är att märka, att man numera på vissa villkor och efter särskild framställning äger an-
tingen uttaga densamma före eller uppskjuta uttaget efter den månad, under vilken man fyller 67 år. Uttag i förtid får ske tidigast fr o m den månad, då man uppnår 63-års ålder. I detta fall minskas ålderspensionen med sex tiondels procent för varje månad, som — då pensionen börjar utgå — återstår till ingången av den månad, under vilken man fyller 67 år. Vid uppskjutet uttag, som kan medges längst intill ingången av den månad, då 70-års ålder uppnås, ökas pensionen på motsvarande sätt med sex tiondels procent för varje månad, som — då pensionen börjar utgå — förflutit från ingången av den månad, under vilken man fyller 67 år. I efterföljande redogörelse har hänsyn kunnat tagas endast till sådan ålderspension, som börjar utgå fr o m den månad, under vilken 67-års åldern uppnåtts.

Förtidspensionen (sjukbidraget) kan numera med hänsyn till pensionstagarens invaliditet och därav betingad återstående arbetsförmåga utgå såsom hel, två tredjedelars eller en tredjedels pension.

De enda folkpensionsförmåner, som numera äro inkomstprövade och sålunda i vissa fall reduceras med hänsyn till pensionstagarens (makarnas) inkomst- och förmögenhetsförhållanden, äro änkepensioner i anledning av dödsfall, som inträffat före den 1 juli 1960, samt hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg.

Ändringar av folkpensionsbeloppen under år 1965

Folkpensionsförmånerna äro indexreglerade. Till grund för denna reglering ligger för huvuddelen av förmånerna ett månadsvis fastställt indextal (pensionspristal). För sådana förmåner, som utgå med viss procent av det för tilläggspensioneringen fastställda basbeloppet, grundas regleringen på ändringarna i detta basbelopp.

Alderspension, förtidspension (sjukbidrag), änkepension och hustrutillägg

Under år 1965 förändrades (förhöjdes) ovan nämnda fyra folkpensionsförmåner vid tre tillfällen, nämligen

dels den 1 juni, då indextilläggen stego,
dels den 1 juli, då ett nytt standardtillägg tillkom, och

dels den 1 oktober, då sommaren avsevärda prisökningar på en rad konsumtionsvaror — framför allt till följd av höjningen fr o m halvårsskiftet av den allmänna varuskatten (omsättningsskatten) — för första gången i folkpensioneringens historia på en gång utlöste icke mindre än två indextillägg.

Pensionspristalet, som vid årets ingång var 149, steg den 1 juni till 151 och den 1 oktober till 157.

Index- och standardhöjningarna medförde, att de årliga, icke reducerade ålderspensions-, förtidspensions- (sjukbidrags-), änkepensions- och hustrutilläggsförmånerna ökade med följande årliga belopp:

	Den 1 juni index- höjning	Den 1 juli stand- höjning	Den 1 okt. indexhöjn. två till- lägg å
för hustru med hustrutillägg	45	80	45
för gift pensionsberättigad, vars make antingen åtnjöt folkpension i form av ålderspension eller förtidspension (sjukbidrag) eller också ägde rätt till ålderspension	60	115	65
för annan pensionsberättigad	75	150	85

Vidare ha som vanligt decemberbeloppet beroende på gällande avrundningsregler varit sk utjämningsbelopp och därför i regel utgått med högre belopp än närmast föregående månadsbelopp.

Barnpension och barntillägg

Barnpensionen och barntillägget, vilka båda liksom invaliditetsersättningen och vårdbidraget samt invaliditetstillägget utgöra procentuell del av basbeloppet, ha under år 1965 förändrats (stigit) en gång, nämligen den 1 september, då basbeloppet, som sedan november 1964 varit 5.000 kr, steg till 5.200 kr.

Folkpensionsförmånernas beskattning

Med undantag enbart för invaliditetstillägg, invaliditetsersättning och vårdbidrag utgöra samtliga folkpensionsbelopp — även inkomstprövade sådana — i princip beskattningsbar inkomst. Under år 1965 uppburna folkpensionsförmåner — med ovan nämnda undantag — skola allt-

så redovisas såsom inkomst i den självdeklaration, som skall upprättas och avlämnas under februari månad i år.

I detta sammanhang bör uppmärksammas, att barnpensionen tillkommer barnet och sålunda icke utgör skattepliktig inkomst för barnets försörjare.

När årets självdeklaration skall upprättas, ställes pensionstagaren inför frågan: "Hur stor var min pension för hela det gångna året?" Personer, som uppburit både folkpension och tilläggs-pension (ATP) eller som fått någon av eller båda dessa pensioner utbetalade av statens personalpensionsverk, behöva icke ha några bekymmer i detta avseende. Sämre ställt är det däremot för dem, som uppburit enbart folkpension.

Folkpension tillsammans med tilläggs-pension

Till pensionstagare, som utöver folkpensionen varit berättigad till tilläggs-pension (ATP), utbetalades båda dessa förmåner av riksförsäkringsverket, som i detta fall under januari månad i år lämnar taxeringsmyndigheterna kontrollupp-gift och pensionstagaren särskild uppgift rörande under år 1965 verkställda utbetalningar.

Folkpension tillsammans med statlig personalpension och i förekommande fall tilläggs-pension

Till folkpensionär, som under år 1965 utöver folkpensionen uppbär statlig personalpension och i förekommande fall tilläggs-pension, utbetalades alla förmånerna genom statens personalpensionsverk, som genom sin utbetalningsbyrå lämnar årliga kontrolluppgifter till taxeringsmyndigheterna och särskilda uppgifter direkt till pensionstagaren rörande verkställda utbetalningar.

Enbart folkpension

Det är av tekniska skäl tyvärr icke möjligt för riksförsäkringsverket eller de allmänna försäkringskassorna att lämna taxeringsmyndigheterna och varje enskild person inom den stora grupp av pensionärer, som haft enbart folkpension, separat uppgift om det belopp, som utbetalats under närmast föregående år. Dessa pensionstagare ha visserligen haft möjlighet att spara pensionsanvisningarnas talonger med uppgifter om de utbetalade månadsbeloppen. Sannolikt är det emellertid många som icke ha kvar alla talongerna och därför vända sig till taxeringsnämndernas ordförande och ledamöter eller till de lokala skattemyndigheterna med begäran om exakt besked. För att förenkla uppgiftslämnandet i sådana fall meddelas här uppgifter om 1965 års månads- och årsbelopp i fråga om vissa sådana folkpensionsförmåner, som utbetalats utan samband med annan pension.

Uppgifterna ha av utrymmesskäl måst begränsas till de vanligaste typerna av folkpension. Det har sålunda icke varit möjligt att här lämna allmänna uppgifter rörande det inkomstprövade kommunala bostadstillägget och för de fall, då hustrutillägget och vissa äldre änkepensioner på grund av inkomstprövningen utgått med reducerade belopp. Uppgift har icke heller kunnat lämnas för sådan ålderspension, som uttagits före eller efter den månad, under vilken 67-års åldern uppnåtts. De efterföljande generella sammanställningarna ge emellertid viss ledning och torde i flertalet fall vara tillräckliga för såväl den skattskyldige som beskattningsmyndigheterna.

I sammanställningarna förutsättes, att under året *icke någon ändring skett i pensionstagarens civilstånd*, varmed jämstäl-

les riksförsäkringsverkets förordnande i vissa fall, att gift pensionsberättigad, som stadigvarande lever åtskild från sin make, skall — då icke särskilda skäl till annat föranleda — likställas med ogift pensionsberättigad, samt att ogift pensionsberättigad skall likställas med gift pensionsberättigad, om han eller hon stadigvarande sammanbor med annan, med vilken den pensionsberättigade varit gift eller har eller har haft barn. I övrigt avses här nedan med "ogift" även frånskild, änka eller änkling. Slutligen är att märka, att i sammanställningarna *icke ingår under år 1965 eventuellt utanordnat retroaktivbelopp avseende tidigare år*.

Utbetalade månads- och årsbelopp

De folkpensionsbelopp, som under år 1965 utbetalats, när — i fråga om hustrutillägg och vissa äldre änkepensioner — *reducering av beloppen icke skett på grund av pensionstagarens (makarnas) inkomst- och förmögenhetsförhållanden*, voro följande:

Alderspension och förtidspension (sjukbidrag)

När pensionstagaren under år 1965 uppburit ålderspension eller förtidspension (sjukbidrag), ha — bortsett från eventuellt kommunalt bostadstillägg och i förekommande fall eventuellt invaliditetstillägg — utbetalats de belopp, som närmare framgå av Tabell A.

Samtliga i tabellen angivna belopp kunna ha varit reducerade på grund av samordning med yrkesskadeförmån.

Tabellens månadsbelopp återspegla årets båda indextilläggshöjningar fr. o. m. den 1 juni och den 1 oktober samt årets standardhöjning fr. o. m. den 1 juli liksom även utjämningsbeloppet i december månad.

Änkepension och hustrutillägg

När pensionstagaren under år 1965 uppburit änkepension eller hustrutillägg, ha — bortsett från eventuellt kommunalt bostadstillägg — utbetalats de belopp, som närmare framgå av Tabell B.

I tabellen angiven högsta änkepension utgick i anledning av dödsfall efter den 30 juni 1960 till änka, som antingen vid mannens frånfälle uppnått 50 års ålder och varit gift med honom minst fem år eller också har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn under 16 år, därest barnet vid mannens död stadigvarande vistades i makarnas hem eller hos änkan.

I övriga änkepensionsfall kunna beloppen reduceras enligt ett flertal regler, för vilka redogörelse här icke kan lämnas, med hänsyn till såväl änkans ålder vid mannens frånfälle som hennes inkomst- och förmögenhetsförhållanden.

Hustrutillägget, som i sin helhet är föremål för inkomstprövning, utgår regelmässigt endast i förening med det likaledes inkomstprövade kommunala bostadstillägget.

I tabellen angivet högsta hustrutilläggsbelopp avser sålunda de fall, då makarnas inkomst- och förmögenhetsförhållanden icke inverka reducerande på förmånen.

Barnpension och barntillägg

De under år 1965 utbetalade barnpensions- och barntilläggsbeloppen framgå av Tabell C.

Barnpensionens årsbelopp uppgår till 35 % av basbeloppet, om båda föräldrarna avlidit, och 25 % av basbeloppet, om endast en av föräldrarna avlidit.

Årsbeloppet var alltså år 1965 under månaderna

	jan.—aug.	sept.—dec.
i förra fallet	1.750	1.820
i senare fallet	1.250	1.300

Barntilläggets årsbelopp uppgår till 10 % av basbeloppet, om barnet samtidigt uppbär barnpension, och 25 % av basbeloppet i övriga fall.

Årsbeloppet var alltså år 1965 under månaderna

	jan.—aug.	sept.—dec.
i förra fallet	500	520
i senare fallet	1.250	1.300

Till ålderspension eller förtidspension (sjukbidrag) utgår barntillägg för varje barn under 16 år till folkpensionären eller dennes hustru, därest folkpensionären har vårdnaden om eller stadigvarande sammanbor med barnet. För folkpensionär, som icke uppbär tilläggs pension (ATP), utgår varje barntillägg med fullt belopp. För folkpensionär, som samtidigt åtnjuter tilläggs pension, minskas barntillägget (barntilläggen) efter vissa regler och kan i vissa fall helt försvinna.

I Tabell C för barntillägg angivna belopp avse de fall, då folkpensionären uppburit ålderspension eller hel förtidspension (helt sjukbidrag). Om förtidspensionen (sjukbidraget) utgått med två tredjedelar eller en tredjedel av helt belopp, reduceras barntillägget i motsvarande grad.

Tabellens barntilläggsbelopp äro icke fullt exakta, enär barntillägget alltid utbetalas tillsammans med annan förmån och summan av förmånerna enligt gällande praxis utjämnas till helt kronotal.

Kommunalt bostadstillägg

De kommunala bostadstilläggen, som alltid äro inkomstprövade, bestämmas helt av vederbörlig kommun och utgå med högst varierande belopp. Någon allmän regel för storleken av det kommunala bostadstillägget kan därför här icke lämnas.

Vederbörlig försäkringskassas lokalkontor eller de kommunala myndigheterna kunna dock vid behov lämna upplysningar beträffande grunderna för och storleken av det kommunala bostadstillägget.

Invaliditetstillägg och invaliditetsersättning (vårdbidrag)

Invaliditetstilläggets årsbelopp uppgår vid basbeloppet

5.000 kr till 1.500 kr och

5.200 kr till 1.560 kr.

Invaliditetsersättningen (vårdbidragets) årsbelopp uppgår till 50 % av basbeloppet och har alltså år 1965 utgjort 2.500 kr under månaderna januari—augusti och 2.600 kr under återstående del av året.

Barnpension jämte vårdbidrag

Barnpension jämte invaliditetsersättning i form av vårdbidrag uppgår till 85 % av basbeloppet, om båda föräldrarna avlidit, och

75 % av basbeloppet, om endast en av föräldrarna avlidit.

Årsbeloppet var alltså år 1965 under månaderna

	jan.—aug.	sept.—dec.
i förra fallet	4.250	4.420
i senare fallet	3.750	3.900

Sammandrag av månadsbeloppen

I Tabell D lämnas ett sammandrag av de under år 1965 utbetalade månadsbeloppen.

Tabellens kolumner avse

<i>Nr</i>	<i>Förmån</i>	<i>Civilstånd m. m.</i>
1	Högsta änkepension Ålderspension från 67 år eller hel förtidspension (helt sjukbidrag)	— — — Ogift pensionstagare. Gift pensionstagare, då maken icke uppbär ålderspension eller förtidspension (sjukbidrag) och icke heller fyllt 67 år. Gift pensionstagare, då maken har hustrutillägg.
2	Två tredjedelars förtidspension (sjukbidrag)	D:o
3	En tredjedels förtidspension (sjukbidrag)	D:o
4	Ålderspension från 67 år eller hel förtidspension (helt sjukbidrag)	Gift pensionstagare, då maken uppbär förtidspension (sjukbidrag) med två tredjedelar av hel pension.
5	Två tredjedelars förtidspension (sjukbidrag)	D:o
6	En tredjedels förtidspension (sjukbidrag)	D:o
7	Ålderspension från 67 år eller hel förtidspension (helt sjukbidrag)	Gift pensionstagare, då maken uppbär förtidspension (sjukbidrag) med en tredjedel av hel pension.
8	Två tredjedelars förtidspension (sjukbidrag)	D:o
9	En tredjedels förtidspension (sjukbidrag)	D:o
10	Ålderspension från 67 år eller hel förtidspension (helt sjukbidrag)	Gift pensionstagare, då maken fyllt 67 år eller dessförinnan uppbär ålderspension eller hel förtidspension (helt sjukbidrag).
11	Två tredjedelars förtidspension (sjukbidrag)	D:o
12	En tredjedels förtidspension (sjukbidrag)	D:o
13	Högsta hustrutillägg	— — —

Nr	Förmån
14	Barnpension
15	D:o
16	Barn tillägg
15	D:o

Civilstånd m. m.

För barn, vars båda föräldrar avlidit, samt för barn utom äktenskapet, som fyllt tre år och för vilket faderskapet icke kunnat fastställas. För barn, när endast en av föräldrarna avlidit. Om barnet uppbär barnpension. Eljest.

Särskilt skatteavdrag för folkpensionärer

Som av det föregående framgår, skola folkpensionsförmånerna med vissa undantag upptagas såsom inkomst i självdeklarationen. Det bör emellertid uppmärksammas, att skattelagstiftningen innehåller bestämmelser om rätt för den skattskyldige att i vissa fall utöver det vanliga ortsavdraget åtnjuta extra avdrag för nedsatt skatteförmåga med högst 4.500 kr. Yrkande om sådant avdrag bör i förekommande fall göras på därför avsedd plats i deklara-tionsblanketten.

Vissa särskilda föreskrifter ha utfärdats om rätt för folkpensionär att tillgodonjuta det extra avdraget. I 50 § 2 mom fjärde stycket kommunalskattelagen, vartill förordningen om statlig inkomstskatt hänvisar, stadgas sålunda, att skattskyldig, vars inkomst helt eller till huvudsaklig del utgjorts av folkpension, skall anses ha haft sådan nedsatt skatteförmåga, som berättigar till det extra avdraget, såvida icke särskilda omständigheter till annat föranleda.

I anvisningarna till lagrummet utvecklas närmare, hur denna avdragsregel bör tillämpas. Där föreskrives följande:

1) Har skattskyldig varit för sin försörjning helt beroende av vad han uppburit i form av folkpension, bör den taxerade inkomsten *regelmässigt* minskas med ett belopp motsvarande vad han sålunda uppburit, dock högst 4.500 kr. Avdragsbeloppet bör dock jämkas, om den

skattskyldige mot låg avgift vistas å sjukhus eller annan anstalt eller om hans levnadskostnader rönt inverkan av annan därmed jämförlig omständighet.

2) Har skattskyldig åtnjutit även annan inkomst (sidoinkomst) än folkpension men pensionen likväl utgjort *den huvudsakliga delen av hans inkomst*, bör den skattskyldige *regelmässigt* medgivas ett med hänsyn till omständigheterna jämkat avdrag för nedsatt skatteförmåga.

3) Har folkpensionen *icke uppgått till minst hälften* av den skattskyldiges sammanlagda inkomst, bör extra avdrag medgivas endast då särskilda skäl därtill föranleda.

Det kan nämnas att riksskattenämnden, som den 9 april 1964 meddelade anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna angående extra avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga för folkpensionärer (RN, Ser. I 1964 nr 2, punkt 1) har uppgivits skola utfärda nya anvisningar till 1966 års taxering.

Nya regler för skatteavdrag

I detta sammanhang förtjänar påpekas, att nya grunder för skatteavdrag vid pensionsutbetalning från riksförsäkringsverket komma att tillämpas fr o m år 1966. En redogörelse för dessa ändrade bestämmelser har lämnats av byrådirektören Gösta Stendahl på sid 390 of i Skattemytt nr 11—12/1965.

Jiber

Tabell A. Ålderspension och förtidspension (sjukbidrag)

Pensionstagaren har uppburit	Ogift pensionstagare samt gift pensionstagare, då maken icke uppbär ålderspension eller förtidspension (sjukbidrag) och icke heller fyllt 67 år, eller då maken har hustrutillägg	Gift pensionstagare, då maken		
		uppbär förtidspension (sjukbidrag) med två tredjedelar av hel pension	en tredjedel av hel pension	fyllt 67 år eller dessförinnan uppbär ålderspension eller hel förtidspension (helt sjukbidrag)
<i>Ålderspension från 67 år eller hel förtidspension (helt sjukbidrag)</i>				
Januari—maj, per månad	320	293	266	250
Juni	326	299	271	255
Juli—september, per månad	339	310	282	265
Oktober—november, » »	353	323	294	275
December	359	340	304	283
Hela år 1965	4.008	3.680	3.339	3.133
Jämför Tab. D kol.	1	4	7	10
<i>Två tredjedelars förtidspension (sjukbidrag)</i>				
Januari—maj, per månad	213	195	177	167
Juni	217	199	181	170
Juli—september, per månad	226	206	188	176
Oktober—november, » »	235	215	196	183
December	240	233	206	193
Hela år 1965	2.670	2.455	2.228	2.092
Jämför Tab. D kol.	2	5	8	11
<i>En tredjedels förtidspension (sjukbidrag)</i>				
Januari—maj, per månad	106	97	88	83
Juni	108	99	90	84
Juli—september, per månad	113	102	93	87
Oktober—november, » »	117	107	97	91
December	121	126	114	104
Hela år 1965	1.332	1.230	1.117	1.046
Jämför Tab. D kol.	3	6	9	12

Tabell B. Änkepension och hustrutillägg

F ö r m å n	Jämför Tab. D kol.	Månadsbelopp under tiden					Hela år 1965
		jan.—maj	juni	juli—sept.	okt.—nov.	dec.	
Högsta änkepension — bortsett från eventuellt kommunalt bostadstillägg	1	320	326	339	353	359	4.008
Högsta hustrutillägg — bortsett från dels eventuellt kommunalt bostadstillägg, dels vissa övergångsfall	13	180	183	190	198	208	2.257

Tabell C. Barnpension och barntillägg

F ö r m å n	Jämför Tab. D kol.	Månadsbelopp under tiden		Hela år 1965
		jan.—aug.	sept.—dec.	
<i>Barnpension för varje barn,</i>				
a) vars båda föräldrar avlidit, samt för barn utom äktenskapet, som fyllt tre år och för vilket faderskapet icke kunnat fastställas	14	145	151	1.764
b) vars fader eller moder avlidit	15	104	108	1.264
<i>Högsta barntillägg för varje barn (ungefärliga belopp)</i>				
a) om barnet uppbär barnpension	16	41	43	500
b) eljest	15	104	108	1.264

Tabell D. Sammandrag av månadsbeloppen

Tidsperiod	K o l u m n i n u m m e r															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Januari	320	213	106	293	195	97	266	177	88	250	167	83	180	145	104	41
»	—	februari	640	426	212	586	390	194	532	354	334	166	360	290	208	83
»	—	mars	960	639	318	879	585	291	798	531	501	249	540	435	312	122
»	—	april	1.280	852	424	1.172	780	388	1.064	708	668	332	720	580	416	164
»	—	maj	1.600	1.065	530	1.465	975	485	1.330	885	835	415	900	725	520	203
»	—	juni	1.926	1.282	638	1.764	1.174	584	1.601	1.066	1.005	499	1.083	870	624	240
»	—	juli	2.265	1.508	751	2.074	1.380	686	1.883	1.254	1.181	586	1.273	1.015	728	282
»	—	augusti	2.604	1.734	864	2.384	1.586	788	2.165	1.442	1.357	673	1.463	1.160	832	322
»	—	september	2.943	1.960	977	2.694	1.792	890	2.447	1.630	1.533	760	1.653	1.311	940	371
»	—	oktober	3.296	2.195	1.094	3.017	2.007	997	2.741	1.826	1.716	851	1.851	1.462	1.048	414
»	—	november	3.649	2.430	1.211	3.340	2.222	1.104	3.035	2.022	1.899	942	2.049	1.613	1.156	452
»	—	december	4.008	2.670	1.332	3.680	2.455	1.230	3.339	2.228	2.092	1.046	2.257	1.764	1.264	500
Januari	—	december	4.008	2.670	1.332	3.680	2.455	1.230	3.339	2.228	2.092	1.046	2.257	1.764	1.264	500
Februari	—	»	3.688	2.457	1.226	3.387	2.260	1.133	3.073	2.051	1.925	963	2.077	1.619	1.160	452
Mars	—	»	3.368	2.244	1.120	3.094	2.065	1.036	2.807	1.874	1.758	880	1.897	1.474	1.056	418
April	—	»	3.048	2.031	1.014	2.801	1.870	939	2.541	1.697	1.591	797	1.717	1.329	952	377
Maj	—	»	2.728	1.818	908	2.508	1.675	842	2.275	1.520	1.424	714	1.537	1.184	848	330
Juni	—	»	2.408	1.605	802	2.215	1.480	745	2.009	1.343	1.257	631	1.357	1.039	744	292
Juli	—	»	2.082	1.388	694	1.916	1.281	646	1.738	1.162	1.087	547	1.174	894	640	252
Augusti	—	»	1.743	1.162	581	1.606	1.075	544	1.456	974	911	460	984	749	536	211
September	—	»	1.404	936	468	1.296	869	442	1.174	786	735	373	794	604	432	172
Oktober	—	»	1.065	710	355	986	663	340	892	598	559	286	604	453	324	122
November	—	»	712	475	238	663	448	233	598	402	376	195	406	302	216	80
December	—	»	359	240	121	340	233	126	304	206	193	104	208	151	108	42